

VERSEK
1963–65

BIZTATÓ

Húgocskám a tavaszban:
bágyadt vagy, mint a márciusi nap.
Pedig úgy illenék:
te légy a tavaszabb.

Simítnók a világ ráncait –:
ráncozt minket a világ.
Libegnénk, mint a sugarak –
talpunk fájva kiált.

Húgocskám a tavaszban:
így rettenünk testvérekül.
Csöpp igazunk csöndesítőn
néha-néha szívünkre ül.

Pofozzunk vissza, ha pofoznak?
A *mi* szégyenünk az is!
Balekok legyünk, vagy magunkba
üssünk tövist?

Húgocskám a tavaszban:
ne bánd, ha így elestünk –
mert kötelességünk – nemcsak magunkkal.
szemben! –, hogy szeressünk;

csak így tudjuk meg, hogy nélkülünk,
nélkülünk kisebb a világ!
Emeld szavad, szólítsd szíved
örömét-jaját,

hogy szólhassunk mindenről, ami jó
vagy ami fáj nagyon –:
hogy alhass nyugodtan, amíg
nyugodtan alhatom.

1963. III. 22.

SZÜLŐFÖLD

Itt én kevertem színt a virágoknak,
s ezek a felhőlépő sziklák az én álmaim;
mikor nagyot nevettem, eltanulta a hegyipatak;
ha elfáradtam, pázsiton terítettem szét,
teremni tanítottam a földet,
suttogni az esőt,
békére az embereket.
Ez a táj ébredő öntudattal
enyémnek vallja magát.

(UTÓDAL A KEDVESNEK)

A hegyek, akik küldtek,
megtanítottak, szeressem a friss levegőt,
fejem fölött a magasságot;
vigyáznom kell a világra,
hogy bajod ne essék,
s hogy ne feledjék szemünket a színek
s a polifóniát a sárgarigók.

(1963)

HAZÁNK BESZEL

Pázsit, tó, gyár, fa –: figyeled?
a formákat, a színeket
az én szemem álmodta, én
ágaskodtam a felhők tetején,
intettem közel a napot,
jött, fényt és meleget adott,
rügyet pattantott, szárat szöktetett,
költők lelkébe lehelt ihletet
(s költő mindenki, aki újat
épít, teremt); –
jött, mert hívtam, világított,
s ha lepihent,

árnyakkal ékes esten
a holnapot leste – lestem
 a holnapot,
a tervszerút, a kézzelfoghatót – –
Pázsit, tó, gyár, fa –: figyeled?
a formákat, a színeket
az én szemem álmodta, én
táncoltatom a jegenyén
a pajkos levelet,
és szelídítem a motorokat
jövőmhöz, Földhöz a csillagokat –
vagyok a munka, béke, élet, új,
és újulok fáradhatatlanul – –
mindezt el kell mondanom
tizenkilencedik születésnapomon.

(1963)

ÜNNEPEK

Hétköznapok dédelgetik
az újszülött ünnepeket,
 ünnepek kacagása
 ad erőt
 a hétköznapoknak.
Ünnepek mosolya
lopja hétköznapok szívébe
 a forradalmat.
Munkás hétköznapok
ápolják az ünnepeket,
hogy serdüljenek jövővé.

(1963)

LAKÓNEGYED

Kilenc emelet árnyékában talajgyalu araszol.
A sár bokáig ér még,
de a háztetők felhőkkel csevegve,

óvón s büszkén feszítenek;
kiáltó gépek cipelnek ide
parkot, fényt, ózont –
a hajdani szeméttelrepre.

Tűnnek buckák, gödrök, rögök,
simulnak a föld ráncai:
hogy hely legyen –: dolgozni felnőtteknek,
gyerekeknek játszani.

Egykor a nyomor volt ily kérlelhetetlen,
terjedt ily irgalmatlanul,
mint most a jólét, szépség: szeméttelrepre,
vályogviskók helyére hódítón bevonul –
akár az új lakók, trónolva málhák tetején

– asszonyok szemében üde egek
zsebükben meghíttén szunnyad a kulcs,
mely új élet ajtaját nyitja meg.

Bukarest, 1963. március

ŐSZ

A vendéglői terítón
megkezdődött a must-idény.

Ez is az ősz; lám: hulladék,
foltos terítő, piszkos ég –

s mint a *másik* ez is igaz.
Eltűnődhetsz, mért van, hogy az

ember szívesen elhiszi,
ha szépeket hazudnak neki.

(1963)

LÍRAI MEGJEGYZÉS MÉLIUSZ JÓZSEF OCSKÓ TERÉZRŐL ÍROTT ELÉGIÁJÁHOZ

Csupán utcanév volt
egy-két komor adat –
távoli mint az égbolt
(mert szürke rög alatt)

testtelen fogalomná
szította ki az idő
ki volt hús-vér valóság
levendula szemű nő –

nekem csak utcanév volt
sosem hallottam hangját
(két mellét – hó iker-Hold –
faldossák hernyók hangyák)

napsütette-felhő
szőke haját takarta
két évtized szilárd
tömbje s az új viharja

melybe születtem s melyben
ő már csak fű virág
ablakban s emlékekben
s *ama versben* él tovább –

utcanév volt csupán
kit tisztelnek de nem
szeretnek
 órák után
csitri szerelmesek

csókolóztak a sarki
utcatábla alatt
melyig nem ért föl földi
mocsok öröm harag –
csókolóztam tán épp én
s hogy jutott volna eszembe
hogy – mint Kőműves Kelemenné –
a falba betemetve

Teri álmodja álmát
– álom – vére a malter
és csontjai a téglák
s szeme az ablakszemben

Mint ahogy tudom – *érezem*
most hogy visszaadtad
Terit a meggyilkoltat
s végleg föltámadottat.

(1963)

HÁROM BALLADA NYÁR ELEJÉN

BALLADA REGGEL

Álmok között lustálkodom,
itt az új nap a nyakamon,
űzi onnan Lackót dühvel,
küszködni kell a betűvel,

Küszködni kell a kenyérrrel –
míg a szemközti erkélyen
néni ruhát terít szóltan,
sárga selyem bugyogóban –

ideírom azon nyersen,
s elgondolom: ez a vers sem
fog már venni pofafürdőt
csak a Naptól lop egy fürtöt.

Döntsétek el, mennyit ér ez.
Szelídülök a zenéhez,
s hagyom, hogy biztasson hazárd
vidámsággal szegény Mozart.

MASZEK BALLADA

Végig Világ utca hosszán
tessék befáradni hozzám!

Vagyok az utolsó maszek,
énnálam a csillag faszeg,

műhelyemben készítették
a hétmérföldes lábbelit,

nékem panaszkodnak holtak,
én smirlizem le a holdat,

kékítőt tőlem vesz az ég,
pilleszárnyat a hópihék,

a vulkán, ha elfogy neki,
a szűzdohányt nálam veszi,

szabok-varrok leányálmot,
testhez álló boldogságot,

ki helyet kér a világban,
az iránytűt kapja nálam,

lúgozom fogalmak szennyét,
gépesítem a szerencsét,

színvaknak csiszolok prizmát,
olajozok aforizmát,

paradoxon-hegyezőmnek
Chesterton sokat köszönhet –

az arcokra piros festék,
végeladás, tessék, tessék!

Tessék befáradni hozzám
végig Világ utca hosszán,

zárva nem tartok éjjel sem!
Kár, hogy kevés a kliensem.

BALLADA ÉJJEL

...ez az éjszaka hány ezredik?
hány ezer másodperc van reggelig?
hány ezren gondolnak értem? velem!
mért sebez, ha paizs a szerelem?
paizsom ellen mért nincs fegyverem?

Szeretnék élni 2000-ig.

Békét a csönddel kötni ki tud?
Álmodd már álmod, ne csak aludd,
csecsemő bolygó! – Merre sodor
az idő? eljutok oda, ahol
az anyag létformája a mosoly?

(1963)

SOROK EGY ÉPÍTKEZÉSÉRŐL

A szél útjába blokkok állnak:
itt is tilos, ott is tilos
az átjárás! – jelzi egy-egy
libegő-lobogó, piros,

az ötödik, a hatodik
emeleten, még vakolatlan
erkélyen, világtalan ablak
keretében. – A mozdulatban,

amellyel a toronydaru
egy pohárnyi betont fölrad,
egy sütet téglát –: fölsejlik már
a mind biztosabb s magasabb

falak szerény gőgje, föl a
gyermekét emelő anya
nap-idéző, élet-igéző
védelmező mozdulata.

A szél útjába blokkok állnak.
Ócska jelkép, de örök-új
s örök-örvendetes valóság
az építés. – – Hisz így tanul

az ember! A megismerés
egytestvére az alkotásnak. –
Egy-egy emelettel köszönt
a tovaillanó, parázs nap,

s naponta fönnebb költözik
az égbolt is egy-egy emelettel –
jövőjét dúcolja alá
(és álmait!) a mai ember.

A szél útjába blokkok állnak.
Esteledik. Pihenni kezd
– hogy boldogan fáradjon ismét –
dolgavégzetten Bukarest.

Csak a toronyban marad:
a szél útjába blokkok állnak.
Az emelkedő ég alatt
pihenés, éj, nincsen vasárnap. –

(1964)

EGY KOVÁCSOLTVAS KAPURA

Izzadtak pörölynyi legények,
kovácsoltvas-ököllel verték,
hogy lelkükön is végigcsordult
bánattal-marón a verejték.

Nem cifraság volt: védelem,
azazhát: félelem –; a gazda
rakta ország-világ elé
önnön félelmét – kirakatba.

Kapu sorsa, hogy feltöressék.
Besétál a nyitott kapun
a megszerkesztett fény. –
(Mi van bent?)
Tán óvoda, tán múzeum.)

(1964)

ÚT

Minden perc, minden óra és
akarat, cél, megismerés,
tetté-serdült szándék, sose-
fáradó, alkotó keze-
elméje minden embereknek:
tefeléd, tehozzád vezetnek,
harcok-szülötte ünnepek,
munka-szülte hétköznapiak
során megtervezett
jövő, jövőnk, fölfedezett
boldogság – fényed ránk ragyog,
elérendő s elérhető,
mába induló jövő.

(1964)

KIVÍVOTT BÉKE

(Három szonett)

I

Harc nélkül béke született-e?
Kenyérhez szelidül a kés;
mi adhat írt régi sebekre:
munka vagy tétlen feledés?
Építvén is rombol a kéz:
romot rombol; a dolgos Eszme
szólít most csatára, Tevés! –
Harc nélkül béke született-e?

Nem elég a fölismerés –
kéz nélkül oly véges az ész!
Az Idő lomha végtelenje

szokik már – szoktatjuk – a Rendre;
hogyan holnap – mely mát igéz –
munkánk szép szavát megszívlelje.

II

Formába vágyik az idő,
évekre, hetekre, napokra
osztódik fölöttünk forogva,
jelenné vágyik a jövő.

A terv munkává születik,
nappaltól nem riad az álom,
hogy eljuthassunk a halálon-
innen paradicsomig.

“Ez világnak ő dolgai”
töltöznek végre értelemmel;
érette hűen vallani,

– s aki majd számadásra hí:
jövő szavát meghallani –
tanítja tetteit az Ember.

III

Robban a nyár, a forró pipacsok
árva fejére a nap acsarog,
ijedtében éretté szökül a búza,
tömött kalászát a föld hívja-húzza.

Robban a nyár, kipufogó csövén
traktoroknak viaskodik a fény;
cséplő-aratógép kaszálva jár,
mint óriási, fém-gázlómadár.

Robban a nyár, az ég tengerei
lusták a melegben hullámszni;
úgy robban a nyár, hogy mindenhova jut

fény-szilánk, szívet melegíteni:
robban a nyár, hogy szétporlik a múlt,
– ó, még minél több *ilyen* háborút!

(1964)

ŐSZELŐ

Az udvar fölött
liba-gág, kacsaháp lebeg,
rikítóra fakul a nyár,
rozsdás halálüvöltéssel
mélybe vetik maguk a levelek,
csűrökbe ballag a termés,
körükalimpálja a vér,
szívek fölött sorsok feszülnek,
szárnyuk összeér.

(1964)

BÁNYAVIDÉK

Az csak természetes, hogy Máramaros a legszebb tartomány. Ez ellen senkinek sem lehet kifogása, mint ahogy magam sem emeltem szót, midőn az Utunk-atlasz hasábjain a helybeliek sorra bizonyoságot tettek arról, hogy a legszebb tartomány Iași vagy Kolozsvár vagy Brassó. Így van ez rendjén.

Máramarosban is a legszebb az északi csücsök. A hegyvidék. Szívem szerint ott kóborolnék esztendőhosszat, csücsről csücsra, völgyről völgyre, kuporgó falvakon, kékre meszelt házak között; vízesések alatt zuhanyozva, kihallgatva a föld mélyén születő neszeket, a bányavidék beszédét, végigkísérve útjukon a felszínre kívánckozó érceket. Nagybányán, Felsőbányán, Láposbányán, Kapnikbányán, Erzsébetbányán.

TAVASZI LÁTKÉP

Földet kémlelő szirmai
remegteti a hegyi ösvény
mentén a kakasmandikó.
Közel hozzá antimonit-
kristályon táncol az ezüst fény.
Fölöttük záporozó rigó-
fütyty, füleli a föld szavát
az élő és holt virág.
Álmos ólom, tüzes arany
néhány száz méterrel alattad;
ércfalba csákányok harapnak;
csikorgó csillék s hangtalan
drótkötélpálya: ércért nyüzsgő
igyekezet; a fenyveserdő

zöld felhője fölött a szürke,
földön-gyártott, erdőnyi felleg,
kit – szótlán – létre-feleseltek
a lenti kémények; legyűrte
a mélyt a felszín: így lett mélyebb;
s az összecsapó szenvedélyek
közt földbe-égbe nyúlva áll,
holnapok alapjainál,
a Zazart piszkosra mosó,
mosolygó flotáció.

Magyarláros és Galgó között, a bábai szorosban van Máramaros és Kolozsvár tartomány határa. Kora tavasszal utaztam arra autóbusszon. Az idő szokatlanul enyhe volt, s az utasok – mint errefelé rendszerint – közvetlenek, beszédesek. Fülelem szomjasan itta a rég nem hallott, jotacizáló román s mezősegi módra a-zó magyar beszédet. Kigurultunk az út fölét ágaskodó mézskösziklák alól. A patak partján két fiúcska játszadozott; kezükben hatalmas csokor lila kakasmandikó. A motorzúgásra egyikük az út szélére szaladt, s integetni kezdett a virággal. (El akarja adni – gondoltam.) A sofőr megállott, kinyitotta az ablakot, s lenyúlt a virágért:

– Nagyot nőj, öcskös!

A gyerek arca ragyogott: hogy őérette, az ő csokráért megállt az autóbusz: kimondhatatlanul boldog és büszke volt. Én is. (De azért egy kicsit elszégyelltem magam a gyanúsítás miatt.)

Befejezésül pedig hadd írjam még ide ezt a verset hegyeimről:

HEGYEK, FÁK, FÜVEK

Hegyek, fák, füvek, haragzöld, azúr menny, szívem rokonai,
kedvesek, emlékeimben látlak szelíden bólintani,
izmaim is emlékeznek ernyedőn, erdők, titok-ösvények, farkas szagúak,
lombkunyhók, égboltnyi lombfelhők, csukott szemű lombalagutak,
fürdik, frissül a fáradtság itt, ahol a konok csönd üget,
róttam az erdőt, lépéseimből róttam nesz-betűket,
libegő muzsikát, lobogó kedvet mosolygós fák alá,
nap vére hullott, mintha leterített szarvas kinyát kiáltaná,
nap vére hullott, elöntött a mindenség-fia-fény-suhogás,
szívemen, mint ághegyen mókus, ült a várakozás,
vagy mint az éjszaka tetején a liliomszirmú csillagok
– pilla mögé bújt szemek, melyekbe a nappali fény belefagyott –:
a várakozás, hogy olvashassam remény-virág-betűiteket,
s belém leheljétek a mindenség erejét, hegyek, fák, füvek.
Hegyek, fák, füvek, erdők, haragzöld, azúr menny, szívem rokonai,
kedvesek, emlékeimben látlak szelíden bólintani,

szelíden – ti vagytok a jóság –; meghitten – ti vagytok a csönd –;
jobbik felem tibennetek önnönmagának köszön;
ti vagytok a béke: levegő, hogy lélegezhessék az emberiség,
ti vagytok a fegyver, védekezni, a halál ha újra kísért;
küldtök fényes magasságokba, agyunk-szemünk szoktatni a végtelenhez,
az elmúlás mihozzánk miattatok és érettetek türelmes,
őzon-lehető tájak, források, ti, erdők csillagai,
titeket hívtalak-hívlak-idézlek vidítani, segíteni,
ha ujjaim begyén kiillan az akarás, szememből fénytelen porba hull a fény,
ti élesztitek újjá, ti, gazdag szívűek, az újjászülető reményt,
töletek orozzam a szót, a muzsikát, az észet, a szívet,
töletek, mindig töletek, hegyek, erdők, fák, füvek.
Hegyek, fák, füvek, ágak, haragzöld, azúr menny, szívem rokonai,
titeket hívtalak-hívlak-idézlek vidítani, segíteni,
karcsú sziklák, szépfejűek, felhőlépők, bátorítók,
szélben dzsiggellő bokor-gyermekek, gondolkodó, komoly fenyők,
táncos patakok, újjáteremtők, mint az asszonyi csók,
szemérmes kis tisztások, pihentető, s mint a szerelem, újjászülő,
sűrű örömök szülei, kovácsoljátok bennem az acélpengésű akaratot –
simogató kéz, puha ágy, okos elme, akit bármikor szólíthatok,
ki sosem hagy el, ki érvel, meggyőz, s – tanácsalannak – tanácsot ad,
ölelő szerető, ki bánatot öl; nyugalmas öl, ki fiául fogad,
s biztat, hogy szép a harc, szép ez az emberi lét,
üt is, hogy eddzen, izzítja küzdelmem hevét,
ki hú hozzám, hogy hú maradjak és józan és fegyelmezett –
köszönöm nektek, hegyek és erdők, sziklák és lombok, fák, füvek.

(1964)

KORTÁRS MINDEN KORON ÁT

Nem illatos, kikent-kifent ígék
termettek ajkadon –: a nép, a nép
– kinek verejtékén a jövő fénylik –
küldötte szavát a sárból az égig,
tegnapból máig, mából holnapig,
amíg csak verssé vált szó hallatik.

Ó, illatos, kikent-kifent ígék!
hát szabad-e, hát szólhat-e a nép?

Úri mennyország ez, mely tudja jól,
mi a legrövidebb út a pokol
felé ilyen éhenkórász firkásznak,
akinek milliók vérében áznak
gondolatai – egy országnyi gondol – –,
az nem normális, ki meg nem bolondult!
– Ugass hát, költő, ha emészt a láz,
van helyed, válassz: börtön? sárga ház?

De tanúdul végül is maga jó
a nem-felejtő, megőrző idő:
ragyogna-égne soraidon a
könnyűded szépség minden aranya:
szárnyalni szebben vajon tudna-e,
mint hogyha országnyi súly húzza le?!
Pislákol súlyos soraidon a
proletárok vak, füstös nyomora,
paraszti kín, izom-evő robot – –
ó, hol maradtok tegnappá-kopott
verselőcskék, csalogány-bajnokok,
rózsa-daliák, léggömb-versűek?
Rögök alól a feledés süket
sírából kiásni ki tudna már?
De fönnen száll a CSÁSZÁR S PROLETÁR,
fönnen szárnyal minden súlyos szavad,
költő, mert te csak úgy lehetsz szabad,
ha ten népedhez kötözöd magad
minden idegszáladdal! – így, csak így
csengenek ismerősen rímeid
másnyelvűeknek is! – A gyors időt
lebírni – ez, csak ez adhat erőt.

Kortárs így maradsz minden koron át.
Kívánhat-e költő szebb koronát?

Bukarest, 1964. április 14.

ESŐBEN

Hullanak hosszú verssorok,
éltető költemény csorog,
szavait mohón vedeli
a pityóka s a tengeri.

A rímekben ásványi sók
oldódnak, holnapravalót
szívznak a szorgos gyökerek,
tanulnak a hajszálcsövek,

míg hullnak hosszú verssorok;
éltető költemény csorog,
szavait kívülről bevágja
a krumpli s a tengeritábla.

(1964)

ÁRVERÉS

Fölfűzöm fekete gyöngyeim:
elárverezem éjjeleim.
Tanulás, csókok, munka, rím:
ki ád hát többet, feleim?
Három vers csak egy mosolyért.
Megértés annak, aki megért.
Annak, aki semmire se tart,
fizetek egy pofa italt.
Annak, aki belém kötött,
juttatok pár igekötőt.
Annak, aki palira vett,
adom boldog perceimet.
Ki valamire becsül engem,
odaadom mindenem ingyen.
S aki túl sokra becsül: ím,
józanító kudarcaim.
(Ámbár csak számító csalás
e potom kiárusítás:
olcsón magam azért adom,
hogy emelkedjék árfolyamom.)

(1964)

NE AGGÓDJ

Urán.
Félelem.
Együtt fordul elő a két elem.

Uránon túli félelmekkel
dobálódzni de könnyű.

A boldogság sokkal súlyosabb.

A boldogság félelmeket gyilkol,
azért lesz egyre szabadabb.

(1964)

EZ IS A TIETEK

Minden mozdulatom végleges,
hiszen véges vagyok.
Minden csókom kőbe vésett,
hisz bármikor meghalhatok.
Szenvedek – ennek is örülni fogtok.
Magamra sose lehetek,
Szeretek, s ez jó nekem.
S ez is a tietek.

(1964)

SHAKESPEARE

– to die – to sleep – perchance
to dream – oh, there's the rub!
(Hamlet)

Álmatlan jó csak a halál –
az álmatlan élet: halál.

Négyszáz álmatlan éven át
álmodott rólad a világ –

s most: életet? halált akar?
így hát még mindig fiatal?

míg választhat: igen! – kevés
a bölcsesség, a józan ész:

álmodni tudó szív híján
– te tudod legjobban – sovány

a lét! – tán a mégsem-selejt-
remény meghalni elfelejt

álom közben! segíts te! add,
add megadatlan tenmagad,

négyszáz-éves-fiatalon!
s nem kozmikus ravatalon –

hisszük, hited-hívők! – S ha tán
megmosolyogtató után

szavai olykor botladoznak:
bocsáss meg e kényszerű
versfaragónak

(1964)

MAJDNEM-SZERELMES-VERS

Én nem akarok Neked rosszat,
azzal foglalkozom naphosszat,
hogy szeretlek – nos, ki-ki lássa.
Szilágyinak csak van állása:

nem fog rajta a rímek átka,
és nem mászkál galaktikákra:
marad – magasban!: – itt a Földön:
hogy nyugodjék és hogy pörölgjön,

és megláthassa: hova ér el
eme szívnyi emberiséggel – –

háború nyilall? – béke dobban
a kamrákban, a pitvarokban.

S oxigént küld, küld minden ízig.
A szív nem áll meg. A szív bízik.
(Lásd: magunkról a milliónyi
– *Rólad* – nem hagyott most se szólni.)

(1965)

ARIADNÉ

Sétálok
a pataktól a fölszíni fejtésig
rotációstól
meleg vacsora illatáig
autón is robogok
fűrótoronytól hangversenyteremig
repülön is zuhanok
Henry Moore-tól Vlagyivosztokig

tekinteted követ
így lesz utam
a dolgok összefüggésének útja
tekinteted követ
– mintha Ariadné-fonal –
hogyan el ne tévedjek a világ dolgai között

(1965)

FRESKÓ

Benépesítjük a világot látható s láthatatlan kategóriákkal
társadalmi osztályokkal
délkörökkel
éves
 évtizedes
 emberöltőnyi tervekkel
szerkesztőségekkel
PVC-gyárakkal

tömeghalál ellen széles spektrumú
reménység-antibiotikumokkal
 benépesítjük a világot látható s láthatatlan kategóriákkal
beléjük fogalmazzuk a boldogságot
 hogy könnyebben észrevevődjék –
észrevenni: erő
 Fiacskám – kapszold be a porszívót
 megfőzöm a levest
 délután moziba megyünk
 dinsztelj káposztát
 kirándulunk a Bucsecsre
tölts teát
 elolvassuk a Vágy villamosát
mosogatunk
 föltérképezzük a látható s láthatatlan kategóriákat
minden a kettőnké
 mindketten a mindenségé vagyunk
ketten vagyunk a mindenségben:
takarítók
 zenehallgatók
színházjárók
 mosogatók
papír és toll
föld és eke
 hang és fül
 vígság és vigadozó
És világgá indulunk hetedhét országon át
és világgá indulunk meredek időn át
hogy mindenhol s mindenkorra megtelepítsük
 kettős önmagunkat –

(1965)

VIRÁGOK VETÉLKEDÉSE

Jöjj, tavasz, jöjj, nyár, sok-sok esendő
 virágszirom,
lopj egy pillantást nyugős szememből,
jöjj, tavasz, jöjj, nyár, sok-sok esengő
 virágszirom,
muskátli, tátika, viola, rózsa,
 bazzsalikom!

Persze, csak itt az erkélyen, fönn
a nyolcadikon.

(1965)

TAVASZ

Rüggyé halt a zúzmara,
magabiztos hérics
suttog – halld, tél tűnt hava:
szín, fény csakazértis!

Holt is hasznos a földnek,
hát akkor az élő! –
Vad emlékek túlkölnék
aszfaltozott égből.

(1965)

FEGYVERTÁRSÁK

A tavasz nincsen egyedül,
a tavasz tudván tudja, hogy
szétszórt fénye szemembe gyűl,
hogy fény-fegyvertársa vagyok:
elég volt megtanulni, hogy
hulla-keserves egyedül.
Csak szórnivalóm egyre fogy,
és szólnivalóm egyre gyűl.

(1965)

MÉLYSÉGISZONY

Húsz méter magasan,
a nyolcadikon
nem szédülök.
Nem szédülök
kétezer méteren,
a repülőben.

izédülök egy
két méter mély
sír előtt.

(1965)

HALHATATLANSÁG

Túl harsányak a napok
s túl sietősek –
oly hamar elfeledjük
a megbánnivalót!

S tán éppen ez az,
amit halhatatlanságnak hívunk:
hogy lassankint
kihullik minden, ami rossz.

(1965)

A BRASSAI POJÁNÁN

DÉLELŐTT

Köd a hegyen, köd a völgyön,
elfárad a fény, míg följön.
Majd a ragyogás a csúcson
elindul, hogy szerteússzon.

KÖTÉLPÁLYA

Csilléi himbálnak, remegnek,
éj-kék szilárd oszlopai
vigaszai a félsznek s szemnek.
Bámul útitársam, Pali,
a hegyre, völgyre, fákra, nőkre
– szembejövőkre, elmenőkre –
guvadó szemmel, réveteg,
előre-hátra – s rettegek,
hogy mi lesz itt, ha végül
lebucskázik, leszédül!

– Hogy én magam? –
Á, nem is vagyunk magasan.

TERMÉSZET

Nem madarak – Zorkijok, Leicák
csattognak, és nem vadmalac,
csak yorkshire-i rőfög. A forrás
sört buzogtat, s nem lombnyi nesz,
de rikkant, rí és ráng a dzsessz.
Ó, szent Természet, ki itt bujkálsz,
s ily közel is távol maradsz!

(1965)

LÁTTAM HEGYEIDET

Láttam hegyeidet, hazám,
kódorogtam ózonos magasukban,
és izzadságos kaptatók
adtak okos útravalót:
hogy csúcs fölött mind újabb csúcs van.
És láttam mezőidet is;
verőfényben, viaszéréskor
megcsodáltam a főrgeteg,
a záporozó életet –
téged idézett, jövő, szép kor.

Láttam szorgos üzemeid;
s harsogott nékem – mintha érckürt –
szén-erdeid érdes szava,
mely a földmélyi éjszaka
sűrűjéből vakító fényt küld.

És érzem dobbanó erőd;
erőd: a cél; erőd: a párt.

Láttam a szívedet, hazám,
mely győztes ritmusra talált.

(1965)

FRISSEN

Immár vigadozzunk,
búból kiduvadjunk,
bánatjaink lakolnak;
nyelvén türelemmel
örömet ürömmel,
eljő édesb *maholnap*,
telünkben-nyarunkban
hordozzuk magunkban,
feszés sorsunk amit ád;
győz, ki mit sem átall,
hogy mégse halállal
döntsük a végső vitát.

(1965)

ÁLOM

Nagy-nagy rohanásról,
lélegzet-szaggató,
boldog rohanásról
szeretnék vallani majd,
mikor fölserdülök
emlékezéssé.

(1965)

SZEPTEMBER

Falevelek színeit
aratja a szem.
A levelek földre hullnak,
de
az emlékezetben
fölfele szállnak a szivárvány szeptemberek
a színek gravitációs törvénye szerint.

(1965)

ARC, HEGEDŰVEL

Enescu emlékezete

Reá hajol – hunyt szemmel, éberem –
a hegedűre; rezzenéstelen –
némán figyel a hangversenyterem.

Századok ezer fájdalmát dalolja,
a húrokról világgá sír a dojna,

pásztorfurulya és karácsonyi
kolinda újjáéledt hangja,

sóhaj, kacaj, zokogás, vigalom
támad az engedelmes húrokon;

az arc, az arc múltak fölé hajol,
öröklét üzen a vonó alól –

mert mindenegy tájáról a világnak
hozzá szállván a tapsok –
hazaszállnak.

(1965)

VALLOMÁS

Gyermekként álmodtam felnőttkoromról,
felnőttként álmodtam gyermekkorom.

“Majd cigarettázni fogok!”
“Hogyan is volt a kanyaróval?”

A háború is játék volt, amíg
ki nem nézte számból a falatot.
Csak akkor riadtam, kis állat –
betegé tett a beteg világ.

Bartók halálos ágyán
kottafejekkel írt receptet
minden leendő nyavalyánkra.

(1965)

MUNKA UTÁN

Így, munka után

jólesik elfeküdni a kivattázott hajnal alatt,
hozzád simul a hajnal,
átjár a hajnal testmelege,
földreáz a hajnal, kérdi motyogva: – Hány óra? – Fél öt –
mondod,
fölsívít a hajnal körfűrész-hangon
a szomszédos építőtelepen,
fölsívít a hajnal s beleharap a deszkába,
fölebred a hajnal, megkezdi magát,
s te elfeküszöl a kivattázott melegben,
agyad tovább kattog – ez a tehetetlenségi erő –,
nyelved öblén szavak íze,
két tenyereden hintáztatva mérlegeled
egy-egy jelző súlyát,
egy jelzőt a hajnalról,
a testmelegről,
a körfűrészről
s arról, hogy jó így elfeküdni munka után
a kivattázott melegben
s dolgozni tovább – pihenésül.

(1965)

A KÖLTŐ MIT TEHET?

A költő mit is tehet?
Teleírhatja csillagokkal
a mennyboltot,
míg alusznak a csillagászok.

Teleírhatja rózsákkal a kertet,
míg alszik a május.
Teleírhatja napfénnel a strandot,
míg alszik a napfény.
Ő, százegyszer is kifoghat
a késedelmeskedőn!
Teleírhatja reménységgel
a szállongó időt,
míg alusznak az emberek.

(1965)

MAGAMNAK

...vétked a végleges eskü
véges erényeidért
(Hárs György)

Kevés emléken, sok szomorúságon
kívül mit tudtál adni?
A kis jót is, mi néha volt,
kész voltál eltagadni.

Minden ütésed ér valakit:
a rezgő levegő
hordja öklöd cikkanásait,
a világ fájdalma nő –

vetetlen is vétsz, úgy vigyázz!
rád törnek a véletlenek!
Tán még az a legboldogabb,
ki csak önmagát marja meg.

Ne üss, ne nehezítsd a földet!
simogatni tanulj meg!
örülj, kinek örülni tudsz,
hisz neked is örülnek.

Átkozódtál és pörlekedtél,
mert-magad elől menekültél,

s kerested: ki hibás a bűnért,
amelyet – hányszor! – elkövettél.

S most itt fájsz, másként nem tehetsz,
mert szeretetlen is szeretsz,
s mert késő, mindent elkövetsz,
és mert nem szabad: nem feledsz.

Fájnak füveid, erdeid,
fájnak folyóid, hegyeid,
elvadulnak viharaid,
megnémulnak madaraid.

A kő, amelyet tóba dobtál,
mennyi hullámot vadított már!
Hol a kéz, amely elsimítná?
s a szív, ki erre bátorítná?

Hogy finnül lilja: liliom,
s: liljani! – motyoghatod,
míg bámulod az érdes szavú,
tolató vonatot,

míg a csillagok odafent
kuncognak méla gúnnyal,
s míg részleges rendet teremt
a rendezőpályaudvar:

szavaidban legalább:
hogy fejedre ne hulljanak vissza,
s hű lehess, mint a nyugalanság
s mint a nyugalom: tiszta.

Magaddal szemben nem lehet már,
ami hazudni kész.
Állsz, mint a gyermek, ha ablakot tört
s remegi a verést.

(1960-as évek)

GOLYÓSZÓRÁSBAN

Nincs pajzsom, páncélom, vasingem,
körüldongnak a golyók engem,
körüln a szavak, a szózatok,
a májig-veséig hatók –
és védtelen a test s a jellem
a zubogó frázisok ellen;
mint combjából a vért Balassa,
kell hogy a lélek elfolyassa,
ami kis élet, e mihaszna
belé szorult –
póráz a lelken
(mely istenségtől beleverten?),
szoros a szíj, rövid a póráz –
golyók, golyók, sűrű a szózás;
úgy látszik, ily kötést kötöttem,
két part között, én, kikötötten.

(1960-as évek)

HÓEMBER

Hóember nélkül nincs tavasz.

Ihaj, hóvirág,
tyuhaj, ibolya,
s májusban rázendítenek az orgonák,
és meghódol a Vénusz.

De hát
hóember nélkül nincs tavasz.
Valaminek csak el kell olvadnia?!

(1960-as évek)

TYÚKTETŰ-INDULÓ

(több változat)
játszi a
demokrácia

I

Rajta, DDT vitézi!
Vesszen, aki veszteg nézi!
Vesszen, aki nézi veszteg!
tyúkok, tetvetlenek lesztek!

Refrain

Ez a harc nem játszi, a
fényes holnap kéri tőlünk
meg a demokrácia!

II

Tyúkság sorsa kockán forog –
elő, permetek és porok!
Erőd, elvtárs, sose kiméld
újtípusú baromfiért!

Refr.

(1960-as évek?)

BÁJZENGZET-KOSZORÚ

– melyben az halhatatlan Bájligethy Armandval
lőtt néminemő világi csuda dolgok különb s különb
féle, görög, latin, szabad és egyéb versezetekben
szerre elé adatnak, az mint következik
(NB. Alulírott Bájzengzet-koszorú túlnyomórészt
1961-ben keletkezővén, *ma már*, természetesen, ide
kíváncsoznak mottóul Arany János szavai: Milyen
szép dolog, hogy már ma Nem történik ilyes
lárma...)

Sötét az éj, mint Csombe lelkülete¹
Háztetőkön, utcákon ködök telt ülepe –
önorráig sem szemlélődhetik az ember.
A város ér-, ideg- s zsigeratlaszára
bénítón fekszik e tömött köd-palást,
melyen autóreflektorok tömör fénye sem foly át,
valamint az imperializmus végső bukásának
tűnnek e zordon burok mögé szintén.
Csupán – ő, nyájas olvasó,
sejtelmehzed, hogy e *csupá*mnak
be kell következnie,
valamint az imperializmus végső bukásának
önkezétől ásott önsírjába –,
csupán egy csillag ragyog égő szív gyanánt (vagy fordítva)
bordók duralumíniumos rácsozatában,
s tüzes fénye a köd ellenére is
idáig tűz, lelkem fenekére,
sőt, úgyszólván minél sűrűbb-sötétebb az éj s köd,
annál jobban kidomborművesíti ezen említett szív
ragyogásának *durchschlagend* jellegét.
S e szív: hőszűnknek, örökifjú,
poloskatermékeny, de roskadozón is halhatatlan
költéri Mesterűnknek:
Bájligethy Armandnak keblében dobog, rop és világol.
Dobog, rop, világol?
Ah, mily kisded s ösztövér az emberi szó
kifejezhetőségi tulajdonsága!
Más hangzatok illenek illetni őtet,
nem ily olcsók,
melyek közönséges légrezdülések útján
terjednek fültől fülig és viszont!
Becseseb matériát nekem!
deutériumot,
hadd pottyantsam beléje szóim platináját,
hogy értelmük tova- s szertegyűrűzzék! –:
merthogycsak ily valőröz közvetítő közeg
méltó alkalmaztathatni tárgyam- s hőszűmhez.
Hol ő,
hol ő, a jeles?

¹ Vö. a kongó népi rigmussal:
Sötét alak ez a Csombe,
nem jut a paradicsomba.

Mit légyen művelendő
a nemzetközi magasfeszültség
eme villámcsikákkal viselő
pillanatában
a béke és megérthetés,
valamint a fontolva haladás
örökéletű integrál-lovagja?!
Minden bizonylattel
szikratáviratot fogalmaz
görgő hexameterekben,
U Thant, úr őexcellenciájának továbbítandó,
követelvé a Kuba elleni,
minden múlt jelen s eljövendő
agressziók
örökrei kiküszöböltetését
a világszervezet által!?
Vajh eztet cselekedné:
tudom istenem,
önfejére vonszaná minden nemzetek hálájának
radioaktív rózsaszirmait,
hogy hervadhatatlan hirdessék
e sokat szenvedett, hatalmas férjfiú
dicselméjének aere perennius mibenlétét!
Ámde, hajh,
balszerencsés csillagzat alatt születétek,
világ nemzeti!
Mert hőszünk, ím, mással foglalatoskodik,
Talán bizon
a hibridkukorica keresztsoros gömbvétésének
szentelé ihlete csöbrének csordulását Niagaraként?!
Ódában, blankversben, epigrammában avagy táncdalszövegben
népszerűsítendő a népi demokratikus
törökbúzának ezen válfaját,
hogy esztendőre
ötmázsás ártányok, kocák kanok
röfögjék
mennyezengető diadalmi s hálaadó daluk
Messiásuk iránt?!
Hajh, hazám, hön becsült disznai,
sonka-kolbásztok, fősajttok legimádóbbja: én
hadd adjam tudtotokul vércsepegő szüvel,
balszerencsés csillagzat alatt születétek!
Mert hőszünk egyébbel foglalatoskodik.

– Avagy netán

Siqueiros porkolábjaít s pörosztóit
marházza le finomdad jambusokban,
hogy sírva kívánkoznak, honnan jöttek, vissza,
harsányan rühellvén az órát,
melyben balgatagul alabárdot emeltek
hősünk védencére?

Zokogj, te festő,
nem léssen kora szabadulásod:
mert hősünk mással foglalatoskodik. –
Mi lelte hát?

Elkapta volna az ős kór, a *hübrisz*,
s álmodozó, ámbátor nem ráncatlan
tenyerét visszavonta vala
epedő disznói s emberi fők felől
hogy öndicsének feneketlen kútfejében
halásszék igazgyöngyöket?!
Ó, én gyalázatos papulám,
hogy ilyen sanda rágalmat kiköpní képes valál,
s ily indoktalan!

Szólaljatok meg, szűm jobbérzetű húrjai!
nem vád: részvétel s sajnálhatandás
andalító zengzeteit
hallassátok egy szenvedő eránt!

Mert szenved ő!
Nemesveretű alakját
görnyetegen gubbasztani látom
háromszobakonyhás putrija fürdejének
ülőalkalmatosságán,
miközben rekedt hangzatokat
bocsájt útjukra magából –
minden irányban.

Merthogy rekedt ő,
be is, meg is, el is,
s kándús gyötrelmeinek színhelyéről
görestorz orcával pislant olykor kifelé
alkotó hodályába,
csak hogy mégha ily áldatlan
környülfolyások közepette se
mulassza el a tele-
vízió műsorát,
hiszen önzetlen lelkületével
nem törőd magával,

sőt, még ilyenkor is kitárja
alkotó elmeiségének szomjas kertkapuját
új s újabb éledelemek előtt,
hogy megemésztvén s *kiadván* ököt,
e szellemi anyagszere vászonkötéses termelvénye
hasznunk- s okulásunkra válhassék,
nem kímélve sem ő a saját, sem a mi erőnket. –
S a történelmileg szükségszerű percben
halk keccsel nyíl az ajtó.
Ki e kései vizitoló?
Ki merényli zavarandani a Mester
nem hangtalan, de magányos
egyedüllétének
oltári szentségét?!
Ah, semmi szór,
nem a förtelmes osztályellenség
tör bé fenekedvén,
csupádon hősünk hódolatos tisztelő- s felebarátja
irodalmi csábviszonyaiban a hú Leporello:
Lanthárfay Nadály,
a Művek szerencsétetett bevevője s kiadója.
Ó, istenek és úrhajósok!
Megrendült bárzsinggal időzzetek el
az önfeláldozatos barátság
ezen diszbörkötéses példánya előtt!
Ki a veszedelem- s sirolmnak
ily bajterhű óráin sem
hagyja cserben
lángolásának fahasábját!
Élete kockárai tételével
hozott a legközelb eső gyógyszer tárból
írt, valamint balzsamot a haldokolónak!
Szemérmes férfúi báj
kellő adagolásával (q. s.)
nyújtja őt hősünknek a kincst,
melynél kincsebb nem létezhetik most,
e kuvikkos éjidőn,
mert ezen kincs s vagyon:
a glicerinkúp.
Mesterünk megfogyott, de meg nem törött kebeléből
függönylebegtető sóhaj fakad,
mint hóvirág tavasszal s ősszel őszirózsa

avagy pettyegetett gerepcsin²,
miközben ségesen
jól irányzékolt mozdulattal
helyére juttatja e fölséges patikárius találmányt,
s
– Barátom –
ősz, ámbár ifjias bajsza alól
csöppen a szó,
s szemében könnyzacskói rendeznek
retrospektív kiállítást –,
barátom,
az Utókor sosem feledendi,
hogy megmentés tárgyává tetted pótolhatatlan éltet.
Mindazonáltal
és saját személyes nevében is
hálámát juttatom kifejeződésre,
halvány, de ecsetelő költészeti szókkal
e nemes, s ma még föl sem mérhető jelentőségű
gesztusért,
hogy énnem, ki még mint
valóságos belső, titkos tanácsnok s főharisnyakötőőr,
ellenállván a monarchikus imperializmus dúvadjának,
tántoríthatatlan rokoni szenvedelemmel szemléltet
a perekopi ütközet kimenetelét –
ah, nos, hogy énnem,
ki nyomorultul nem pusztultam akkor,
most sem hagyád szemhéjamat irányulni
végső lecsukódásra. –
Így hálálkodék az agg Mester,
s begörnyíté magát negyvenöt fokos szögben,
s a hú Leporello,
a jambusbanhorkoló Lanthárfay Nadály
mór éppeg szólási célzattal
– hála- s köszönetelhárítás szempontjából –
szándékszik nyitni bagólesejét,
midőn az alkotó hodály
ennyiedik lajoskori íróasztalán
megcsöndüle az ennyiedik lajoskori távbeszélő,
s e csöndülésnek korszak- s eposzalkotó jelentősége lévén,
ne sajnáld, nyájas olvasó,
hogy belenyuvasztá barátunk barátjába
a mondanivalót.

² Aster punctatus.

A bájjengzetű csilingelés
függőlegesen fölfele vonszá agg mesterünket
a számárai modern derestről,
s ő határozottan, de kifejezett gráciával
markolván a babos pyjamagatyát
csontos fara fölött,
méltóságteljes lejtéssel odaügetett a telefonhoz,
s odailleszté kagylóját
saját fülbéliségének kagylajához.
Ne csigázd ványadt képzelmed, elcsigázott olvasóm!
Elárulom:
Borkorcsolyássy Dursmars Töhötöm,
a ZSÁKbamacska című irodalmi útilapu
legfőbb főszerkeszteje
téblábolt a vonal túlnani végén,
harcos határozottsággal.
– Titok, kedvesem! gratuliere!
holnap közli minden lap,
de addig szót se!
Te, ki oly mesterin fordítád le, lefordítád,
dítád lefor, forle táddi,
ama híres-neves Szent-John Persze
Bábel-díjas költő
epigrammáját a pederasztá armadillák
lelki ferdüléseiről –
nos, te kapod az Írószövetség
fordítói díját ez évre. Ne feledd,
titok. Én ott valék az ülésen,
s kimondom nyíltan, sose rejtve
az őszintét, mert nem szokásom,
kimondom, még ha megharagszol is,
elárulom, bár gyöngé jellemre vall,
hogy én javasoltalak,
mert hirtelen elfogván a teljesítményedeni euphoria,
meg sem gondolhatom, mily gyógyíthatlan
sebet ejthetek szerénységeden.
Kérlek, bocsáss meg. –
Ah, Jesszuspepi és
Nepomuki Szent Tivadar!
Ah, ez csábvarázs!
ez a harcós angyali üdvözet!
hetedik mennyországi hírük
önképző dalosköre

sem tudhatott vala ennél
szívbemászóbb dallamot
csalogánylani!
dallamot, mely
megmozdítgat szűt, tüdőt,
agysejteket,
bicepszet és claviculát,
valamint gyomorműködést!
Igen, gyomori művelkedést,
mert, ah, jöjj, oh, jóérzület fátyola,
s borogasd magad e képiségre,
melynek folyományaként
a rettenthetetlen glicerinkúp
hirtelen s minőségi ugrásszerűn
kifejté áldásos hatását
hősünk pyjamájának főntemlített tartozékába,
minden főntartás nélkül.

*

Imádni érdemleges olvasóm,
kinek nyájasságod nyájnyi,
engedd meg szerény, de becses
személyemnek
néhány múltakbéli cselekmény- s történések
föltárogatását,
hősünk életútjának közelebrőli megismérhetése végett.
Mert a Mester
nem gyarló halandó,
s életútjának kacskaringós szövevénye
bonckésseli föltárhatásra érett,
akárcsak ő maga a pöcegödörre.
Irodalmi múltja nem csekély, de bokros,
azonképpen ágas-bogas; magam
csupánságost a főbb mozzanatoknak
vagyok ismerhetési birtokában,
s ezeket is merő kritikával fogadhatom s adhatom tovább.
Beszélük elfajzott nyelvezetek,
hogy ökelme már annakidején is létezett volna,
s hogy ő kólintá vala főbe ama habókos Bálint bárót
a kerelőszentpáli ütközetben.
De hát ez csak az irigyek randa sugalma.

Mondják vala aztat is,
hogy ő nem adá volt kölcsön sálját
vézna Vitéznek,
midőn szavalni ment ama végzetes temetésre.
De hát ez is csak az irigyek randa sugalma.
Rágalmazták vala azzal is ötet,
hogy dorongokat írott volna
az Hont des rues című szennylapban
a Petrovics-fíú klapanciái ellen,
Zerfi álnéven,
de hát eztet is ő maga cáfolá meg nékem,
kijelentvén:
hogy ezen említett rímfaragó
istennek sem akará elismerni
megátalkodott székálló legényi gőgjében
a radioaktivitás korszakalkotó mivoltát,
azonképpen böcsmérlőleges hangnemben
nyilatkozáék az ürrepülésről is –
mindeme hiányosságok,
nyilvánvaló,
éles megtorlásra szorultanak
a korszak lelkiismerete által,
melynek képviselői mandátuma,
a vele járó mentelmi joggal együtt,
Mesterünket illette, mind az időőknek végezte óta.
Ámbátor, ha akadémokodó elmék
hibái karakterisztikumokat kerestek volna ezirányú
feddhetetlen működésében:
csituljanak mostanság ők,
és kussoljanak riadtan,
tárgy terelődven alkotói
s fordítmányozói működelmére,
melynek soratlan során
oly örökletes értékű műk származának
agyi spermáiból,
miként példának okáért
egynémely Klassz Ykusok műveinek átültetvényezése
a Mester ékes nyelvezetére,
mint, teszem azt, Tacitus
De vita Iulii Agricolaie
című humoreszkjének fordítása
e megható kopf alatt:
Vita Földessy Gyuláról,

vagy hogy csak a legújabbat említsük,
Honegger
harmadik, Liturgikus
szimfóniája harmadik
tétele címének tolmácsolását:
Dona Nobis Pacem, ímé:
Pacsit, Nemes Úrnő, –
s mindezek
patinás mérföldkövel
a továbbhaladás zöld szemaforjának
egy élet lenge delének alkonyán.
Ugyancsak néki köszönheti a nyájas jelen- s utókor
az iparilag konzervált remekműt,
mely ily címet mutat föl:
Az uborkatermesztés lélektana,
hogy zokogva olvassa mind, ki barátja az uborkának s fájának;
s lobbantsuk meg az emlékezés
neonfáklyájának füstölgő hamvát
önéletének rajzolásával kapcsolatban,
hogy aszongya:
A bilitől az íróasztalig és vissza;
azonképpen ne feledkezzünk meg
elméletileges dolgozatairól se,
melyek ily gyűjtőcímet viselnek:
Hogyan tanultam meg félóra alatt svájciul;
majd meg múltbéli hányattatási
meleg kis rajzolatokban:
Miért tagadta meg tőlem az imperializmus,
hogy csokornyakkendőt viselhessek;
s végül,
nem feszítem kíváncsiságod parázsló húrját, olvasó,
csupán ideiktatom filozófiai értekezését,
hogy úgymond:
Tegnap elolvastam Hegeltől a Werkét.
De hát az én elmei készségem
csenevész, valamint nyamvadt,
szerre keríteni ama több tucatnyi,
bibliotékára menendő könyvbéliséget,
mely Mesterünk rendíthetetlen pennája alól kikerüle,
s hozzá illő kelmeiséggel
fősteni szivárványi színek által s rajtuk keresztül, keretükben
lírájának hol susogóan lagyma,
hol pedig ércesen sziklai hangját –

jövő évtizedek irodalmi történeti, tettek a
becsületi föladat s a babér a pityókalevesbe.
Szólni, erőm, erről, mondom, petyhüdt,
jelenleg, elárulom, úgy is mint ígéretet: ő, Ő
egy, a polietilénről harsogó epigramma
hatodik során dolgozik,
mely tán el is készülend, mire a jelen eposz is.
Ámdede vissza, hamar szárnyú kicsi lóm, Pegazuskám,
térjünk hőszünkhöz, ki e víg estén, íme, ájult
és röpöső lélekkel, bár, mondhatni, kevésbé
lib-lobogó alsóval hőzöng dicsszerű fényben,
s lámcsak, a hú Lanthárfay máris hozza a spongyát,
s míg első segedelmet nyújt, ilyen illeti szóval
Mest'rért:

– Lám, diadalmat végül ül az erény csak!
kuss, rühes ármány, búzes önlikaidba, te, vissza,
ím, a bizonyosság: él a nagy Isten s el sose pártol
az igazaktól; ím, a bizonyosság, *szócializmus*
végső értelmének igasságában – rejlik:
megbecsülendeni azt, ami szép, jó, azt, aki harcoss
öntudatával e szép kor sürgős eljövétének
volt rendíthetetlen katonája századok óta,
azt, aki önvéré-vertékét nem, sose szánta,
hogyha az ügynek vér-vertéket adókra leendett
szüksége; íme-ímé, láttyátuk, feleim, ti,
szümtükkel, ysa én, bizony én mondom ma tinéktek,
azki ilyen egyenesen járja be éleli útját,
hogyha az ügynek vér-vertéket adókra leendett
Szólott, s közben végzé szent munkáját szorgos
kézzel. Végre a Mester megszabadulva a nyúgtól,
szellemiségét nem gátolta az éteri röptben
rút nehezélgés; tiszta ruhát fölránta magára,
mélyreható segedelmével Lanthárfayjának,
s megtöretett, de fölépült hangon szóla imígyen:
– Tiltja szerény modoromm örömm voltát kifejezni,
hisz nem enyém, nem, az érdem, hisz csak szürke, ha ámbár
oly zseniális közvetítője valék az időknek,
és az idők hívó szózatjának, valamint a
harci vitéz csődör, kit a kürt szava buzdít, a vérszag
pözsdi trappra, hogy ámul az ellen ez öntudatos ló
harckészségén – noss, ilyen öntudatos csatamén vol-
tam magam is, vagyok is, leszék iss, amíg engedi élnem
Isten őszentfölségének az Úri Kegyelme.

Tiltja szerény modorom, meg a hely sem megfelelő itt – merthisz senki se hallja –, hogy egy kissé tüzetesben elemzhessem érdemi munkám melyneműségét, és te is ismered, úgye, ezért én azt javadallnám, újságíróként küldj ide holnap, s majd neki interjúban eléadom én, hogy s mint, mért, pláne eképpen. – – Meglesz – bólint hű Leporello. – Most pedig, ily nagy alkalom adtán, mely soha nem tér vissza, se hátra, drága barátom, fölséges haverem, gyere, szedjük egy-kettőre a sátori fát, s ki az éji sötétbe, enyhelyet keresendő, hol bizonyos szeszek és egy klassz vacsor általi innapi ringást létrehozandjunk keblünknek keretében.

– Ám legyen – ígyen a Mester –, csakhogy e drága multság nincs hozzám keretozve, tudnod kell, hogy a pénznek irtón szűkiben állok, s tengetem árva napim már szinte a mennyi manán csak, s mi ruházatom illeti, sorry, úgy vagyok én is, mint a mezők liliomja, mer őt ki ruházza föl, úgyé? és ki teremt hernyót-bogarat, ki, az égi madárnak?! – – Ó, dicsteljes atyámfia, pénzzel te sose gondold! Örözd lelkületed csak a naccerú ihleti tárgynak! Elméd szemsugarát sose árnyalja be pénzi verejték! Tikmony³ hogyha eszem csak reggel is, este is ámdé léti hiányt te ne szenvedj, s nem fogsz is, míg e szű dobban s e tődő lehel, és e gerinc ki nem egyenesedvén, téged hátuli rúgással nem küld a fenébe – ám ettől te ne tarts, bennünket nem fenyegethet ily vész. – Nos, tata, jöjj hát, állom a ceppet, a francba! Éljen az údonatújdad, a korszerű életi érzés! Éljen a technika és a kibernetika s a csokornyak-kendő! Ropjuk hát a keringőt, víg proletárok, mert győztünk, s amit építünk, óh, épületes lesz – adjon az Isten hosszú életet és csudasok pénzt még minékünk! –

Imígyen szólott Lanthárfay, és fölindultán megölelvén keblét édeni Mesterünknek, s bút-bajt és szorulást feledőleg, az éji félbe kiléptenek ők, fütüörészve kecses Rosinante árjáját (a Sevillai borbélyból), míg a pislatacai lámpái fényben délcegen elmeneteltek, harcosan és bátordadon, épp, mint Mózes a pusztán.

³ Nem valami disznóság, csak tyúktojás

Vajha a mú-múzsák üde csókja segéte engem
ihleni oly gyönyörűn a gyönyörűt, mint Bájligethynk szok
(ő, ki nekem kora éfiúságottól csodapéldám
s nagy nevelőm, mert, mint Eistein monda, a legesleg-
jobb pedagógia: példai képül állni – ha másként
nem, hát elrettentőül) –, mint mondom, igen, nos,
térjünk vissza a szóra, vagyishogy, dúskecsü múzsa,
jőjj segedelműl, amíg bütykin kezem ujjainak ki-
számolom, ímé, hexameterjeit ennek a versnek,
hogy késő unokák, azazazhogy a nyálas utókor
nagyban okuljon, okulva derüljön, örülve tanuljon,
véelve: sze nincs is ily állat a földön, a menny- s a pokolban – –
ihleni ily gyönyörűt s gyönyörűn, mint Bájligethynk szok:
vajha a mú-múzsák üde csókja segéte engem.

*

Szent csacsacsának s twistnek temploma, nyíljon az ajtód,
készíts hús, de tüzítő innivalót, csaposom, szomj
szempontjából ide zarándokolók seregének,
harsogj, emberi agynak legremekebb kitaláci-
ója, te Wurlitzer, haladó hagyomány, a halandó
főket fölvidítandó, zengd el, hogy Caracasban
hogy s mint él Pedró, a reménydús éfiu káder
estébé. – –

Lám, ott, a sarokban, a szende homályban,
egy százszorszép szókice nócike mennyei keble
árnyékában ül s medítál Nyálesorgati Ákháb,
nagynevű tollász és nagytollú nevész, mer a Rasie-
rende Reportér ő, amaz istennő, az Athéné
Palace fattya, ki legtüzetesben s legszabatosban
ismér minden belhon-külhoni tyúktetű-fajtat
és irtásuk módozatait, a többrendbéli könyvben
népszerűtleníté e rovar s öszves pereputtyát.
Ő, ki, megalkotván az tyúktetvészeti műfajt –
irodalomnak berki keretjébenn, ime, lángzó
kebllel és olthatlan szomjjal a bonctudomány i-
ránt, most indult jobbkeze általi fölfedezőút
asztal alatti megejtésére a nőnemű combon,
elméjében forgatván már a náaturalizmust,
s illy szép dalt dallván csáb szókkal, kappani hangon:

Ah, mely ábrány föllege száll szívemre!
Élvhű mám'rral szédít ez érzemény el,
Belemerengvén mámoros élved által
Kis nyirizsersém⁴!

Rád nézvén, én hallom az égi zengzet
Húrját szólni réti pityerként⁵ mindig
Szűz liljom, te, trillai szárnyú rozsdás-
Torku csaláncsúcs⁶!

Mert én Benned emberi Lényt imádván,
Lelkem tisztul, nem befolyáslja erkölcs,
És mint bakcsó⁷ gázlom az élet tóját,
Holtig epedve.

Vesd rám, sitkém⁸ lángszemed árapályát,
Bütykös ásólúd⁹ ma a lelkem tája,
Cygnus Cygnus¹⁰ nászdala horkan bennünk
S Sterna hirundo¹¹!

Szűzi szemét lesüté e szavakra a gyöngé madonna,
és pihegő ajkkal kifuvá tüdejébül a füstöt,
karcsú mozdonyként eregetve a hőtele légbé,
ily gyüngy dallt dallván üde szókkal, jércei hangon:

Dévérkeszeg valék, ki magában úsz
A bánatnak vizén, valamég ki nem
Halászva lesz örömhorggal –
Oh, e horog te vagy és a lelked.

Emlényeim fáklyája ha meggyulik,
Bú és szomor csak azz, ami látszik ott,
Az életemm egy ócska hárfá,
Hárfateát teneked csinállok.

⁴ Carduelis flammea

⁵ Anthus pratensis

⁶ Saxicola rubetra

⁷ Nycticorax nycticorax

⁸ Leusciniola melanopogon (fülemile sitke)

⁹ Tadorna tadorna

¹⁰ Énekes hattyú

¹¹ Halászcser

Ám eme szempillantatbann a mi drága barátunk
jobb vállán ütemes csapogásnak az ingerit érzé,
melly nemi tárgyú gondolatárját félbeszakítá,
s vézna apállýá visszacsökíté rögtön e szózat:
Szegény Riporter, itt a perc, nyugodj hát meg,
s hidd elveszettnek azt, mit elveszettnek látsz.¹²
A csók s a búbáj elmaradhat egy nappal,
De most, fiúk, kupát üríteni és nektárt
S ambrószíót zabálni kell, tyuhaj, haj, haj,
És félre bánat, félre, félre, bú, bú, bú,
Bolond, ki szó-, bolond, ki szó-, ki szomorú!

Hátranéze akkor Nyálcsorgati Ákháb,
borjútekindete tömör füstön áthág,
s vajh ki nem áll ott? –: Bájligethy Armand
s mögötte Lanthárfay Nadály, a charmant,
kinek bicepszébe csimpaszkodva, pláné,
ágál egy bő zengésű konyhakirályné,
Mindenki örömben usz itt,
Armand, fizetek egy puszit!¹³! –

Ami is rövided időben megesvén,
folytathatom tovább nótámat megest én.
Nyálcsorgati Ákháb hogy ült ama nővel,
vala ez ildomos művészi manöver,
mert a szőke tündelevény zeneszerző,
veteményes zsolozsmákat en gros szerez ő,
Ákháb eránt azér volt olyan víg arca:
induló kén tyúktetvek elleni harcra,
szöveget hogy fejne, ő mindent átvészél –
lám az ebül szerzett jószág ebül vész el.
Vala kedig az ő neve Supen Zelma,
szinkópás tyúktetű-indulót képzél ma.
Három jövevénynek ott bemutatott,
látott ő ámbátor nem hármat, de hatot
ex offo meg aztán ex ihlet meg ez szesz –
megértheted hahogy egy kissé törexesz.

Szörnyű ihatnékra ők most fölérzének,
szomjuk rendeléssel Nadályunk szerzé meg,

¹² És ide illik az égető kérdés is: Quem basiabis? cui labella mordebis? etc.

¹³ To pay a kiss (Pidgin-English)

éretorkkal rikoltván öt messzelynyi gin-fizzt,
iván, éltethetnék a nagy kánt, a Dzsingiszt,
Chopin Hauert s Atillát, istennek ustorát,
és ama Bárczinak (nem Géza-) bús torát;
s hogy a csácsogásban akadt apró apály,
szólásra emelkvék Lanthárfay Nadály:

Szép est virrada ránk, s *díszei hullanak.*
Mest' rünk drága fején *sárga levél zörög.*
Míg otthon üle ő, *balzsamos illatok*
Közt, s volt étele csak *kefir,*

Mégis életi létharci mivoltának
frászos nagy gomolyát vágja vagány szível,
Küzdve állatian, sírvavigadhatmány
és az angina pectoris¹⁴

Partja közt remegőn, minden önösségtől
Ment lélekkel, azaz nincs mese, lévén, hogy
PéNZ beszél, kutya ugat – fizetéstelen
(Melly utóbbit a Mester nem).

Lépjen hát az olaj szende virányira
Az, ki mindez után rút agebül elejt
Minket, gyászvizalom hősi vitégeit –
– Jönne rája a francúz baj!

Ekkép kapott munkát a radai rosseb,
bebizonyítandó, hogy ő az erősebb,
mindenkire tüstént spirochétát küldvén,
ki nem munkálkodik a nagy Armand üdvén.

– Halljuk, halljuk! – hangzik ekkor, mert a Mester
saját személyében fölállni nem restell,
poharán kocogtat – vagy mint elnök: csönget,
óhajtván s megkapván figyelmet és csöndet.
Hölgy és úr elvtársak! im, önöknek szállok,
s ha nincs ellenükre, most improvizálok. –
És, bizonyságául, hogy cseppet sem önös,
közös (ép)ülésre, ímé, így rögtönöz:

¹⁴ E homályos kifejezés, Bájligethy Armand szerint, valószínűleg *angyali festőt* jelent, és Raffaello Buonarrottira vonatkozik.

Nézem a tájat,
s jön, hogy jambusban kiabáljak,
nyűgöznek természeti bájak,
mivel szememen nincsen hólyag,
s szívemet nem burkolják hájak,
illő, hogy érzelmimbe vájjak,
belőlük verset szublimáljak,
derüljenek epék s a májak,
örüljek versbe', versbe' fájjak,
zengzetimet zengjék a szájak,
s pacsirta módra fennyen szálljak,
irigyeim fölébe álljak,
s az ifjú költők, eme máiak
okulására megcsináljak
sok briliáns bravúrt s szabályat,
mellyel mind a népet szolgáljak.

Nadály nem jut szóhoz, csak könnyet könnyre ont,
és rendel egy üveg Cognac Napoléont,
Genovéva néni keble, mint a vulkán,
mely kitörni készül a föld szilárd burkán,
hullámzik és forrong és süvöltve zihál:
– Wunderbar – wie sagt man – Jesszus, ah, geníál! –
Most meg föláll Ákháb, poharát emelvén,
pillantása nyugszik újdondad szerelmén,
szűz tekintetéből bátorságot mer, és
szájából patakzik is az elismerés:

(még irtó sok folyt, köv.)

(1960-as évek)